

Gintaras ŠVEDAS
Jonas PRAPIESTIS
Andželika VOSYLIŪTĖ
Darius PRAPIESTIS

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
BAUDŽIAMOJO KODEKSO
SPECIALIOSIOS DALIES**
systemiškumo iššūkiai

Gintaras ŠVEDAS
Jonas PRAPIESTIS
Andželika VOSYLIŪTĖ
Darius PRAPIESTIS

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
BAUDŽIAMOJO KODEKSO
SPECIALIOSIOS DALIES**

sistemiškumo iššūkiai

Gintaras ŠVEDAS
Jonas PRAPIESTIS
Andželika VOSYLIŪTĖ
Darius PRAPIESTIS

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
BAUDŽIAMOJO KODEKSO
SPECIALIOSIOS DALIES**
sistemiškumo iššūkiai

MONOGRAFIJA

Rekomenduota spausdinti
Vilniaus universiteto Teisės fakulteto tarybos
2021 m. spalio 20 d. posėdyje (protokolas Nr. 6)

Autoriai:

GINTARAS ŠVEDAS / I skyrius, II skyriaus 1, 2, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 21, 22, 25, 26, 32 ir 33 dalys
GINTARAS ŠVEDAS, ANDŽELIKA VOSYLIŪTĖ / II skyriaus 14 dalis
GINTARAS ŠVEDAS, JONAS PRAPIESTIS, DARIUS PRAPIESTIS / II skyriaus 24 dalis
ANDŽELIKA VOSYLIŪTĖ / II skyriaus 3, 4, 5, 6, 8, 23, 30 ir 31 dalys
DARIUS PRAPIESTIS / II skyriaus 18 dalis
JONAS PRAPIESTIS, DARIUS PRAPIESTIS / II skyriaus 17, 19, 20, 27, 28 ir 29 dalys

Recenzentai:

Prof. dr. AURELIJUS GUTAUSKAS
Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininkas
Vilniaus universiteto Teisės fakulteto Baudžiamosios justicijos katedra

Doc. dr. ALBERTAS MILINIS
Advokatas
Vytauto Didžiojo universiteto Teisės fakultetas

Prof. dr. OLEGAS FEDOSIUKAS
Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjas
Mykolo Romerio universiteto Teisės mokyklos Baudžiamosios teisės ir proceso institutas

Vyriausiasis mokslinis redaktorius

Prof. habil. dr. GINTARAS ŠVEDAS
Vilniaus universiteto Teisės fakulteto prodekanas
Baudžiamosios justicijos katedros vedėjas

Mokslo projektą „**Baudžiamojo kodekso Specialiosios dalies sistemishkumo iššūkiiai**“
(CRIMCODE-SPEC) finansuoja Lietuvos mokslo taryba (sutarties Nr. S-MIP-19-18/(1.78)SU-1074)
pagal Tarybos remiamos veiklos kryptį „Mokslininkų grupių projektai“

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos nacionalinės
Martyno Mažvydo bibliotekos Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB)

ISBN 978-609-07-0702-9 (skaitmeninis PDF)

ISBN 978-609-07-0701-2 (spausdinta knyga)

<https://doi.org/10.15388/vup-book-0022>

© Gintaras Švedas, Jonas Prapiestis, Andželika Vosyliūtė, Darius Prapiestis, 2022

© Vilniaus universitetas, 2022

TURINYS

Įvadas	9
--------------	---

I skyrius

TEISĖKŪROS BAUDŽIAMOSIOS TEISĖS SPECIALIOSIOS DALIES KLAUSIMAIŠ TENDENCIJOS 2003–2020 METAIS IR JAI TURINTYS ĮTAKOS VEIKSNIAI	23
---	----

1 dalis. Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso Specialiosios dalies pataisų 2003–2020 m. tyrimas. Tarptautinės ir Europos Sąjungos teisės reikšmė Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso Specialiajai daliai ir teisėkūrai	24
---	----

2 dalis. Teisminės valdžios jurisprudencijos reikšmė Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso Specialiajai daliai ir teisėkūrai	43
---	----

2.1. Tarptautinių teismų ir teisminių institucijų jurisprudencijos reikšmė Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso Specialiajai daliai ir teisėkūrai	43
---	----

2.2. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo jurisprudencijos reikšmė Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso Specialiajai daliai ir teisėkūrai	57
--	----

2.3. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo jurisprudencijos reikšmė Baudžiamojo kodekso Specialiosios dalies skyriams ir baudžiamajai teisėkūrai	69
--	----

2.3.1. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Senato nutarimai ir Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus apžvalgos baudžiamosios teisės specialiosios dalies klausimais	72
---	----

2.3.2. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo jurisprudencija Baudžiamojo kodekso Specialiosios dalies klausimais	80
---	----

2.3.3. Veiksniai, darantys įtaką Lietuvos Aukščiausiojo Teismo jurisprudencijai Baudžiamojo kodekso Specialiosios dalies klausimais ir jos tendencijoms	88
---	----

3 dalis. Lietuvos mokslinės produkcijos baudžiamosios teisės specialiosios dalies klausimais tyrimas	92
--	----

4 dalis. Teisėkūros, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo jurisprudencijos ir mokslinės produkcijos lyginamasis tyrimas	104
--	-----

II skyrius

VISŲ LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO KODEKSO

SPECIALIOSIOS DALIES SKYRIŲ VERTINIMAS 111

1 dalis.	XV skyriaus „Nusikaltimai žmoniškumui ir karo nusikaltimai“ vertinimas	112
2 dalis.	XVI skyriaus „Nusikaltimai Lietuvos valstybės nepriklausomybei, teritorijos vientisumui ir konstitucinei santvarkai“ vertinimas	118
3 dalis.	XVII skyriaus „Nusikaltimai žmogaus gyvybei“ vertinimas	121
4 dalis.	XVIII skyriaus „Nusikaltimai žmogaus sveikatai“ vertinimas	132
5 dalis.	XIX skyriaus „Nusikaltimai, pavojingi žmogaus sveikatai“ vertinimas	138
6 dalis.	XX skyriaus „Nusikaltimai žmogaus laisvei“ vertinimas	142
7 dalis.	XXI skyriaus „Nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai žmogaus seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui“ vertinimas	147
8 dalis.	XXII skyriaus „Nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai asmens garbei ir orumui“ vertinimas	152
9 dalis.	XXIII skyriaus „Nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai vaikui ir šeimai“ vertinimas	156
10 dalis.	XXIV skyriaus „Nusikaltimai asmens privataus gyvenimo neliečiamumui“ vertinimas	161
11 dalis.	XXV skyriaus „Nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai asmens lygiateisiškumui ir sąžinės laisvei“ vertinimas	165
12 dalis.	XXVI skyriaus „Nusikaltimai asmens rinkimų teisėms ir Lietuvos Respublikos Prezidento, Seimo, Europos Parlamento ir savivaldybių tarybų rinkimų ar referendumų tvarkai“ vertinimas	169
13 dalis.	XXVII skyriaus „Nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai asmens socialinėms teisėms“ vertinimas	171
14 dalis.	XXVIII skyriaus „Nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai nuosavybei, turtinėms teisėms ir turtiniams interesams“ vertinimas	172

15 dalis.	XXXIX skyriaus „Nusikaltimai pramoninei ir intelektinei nuosavybei“ vertinimas	194
16 dalis.	XXX skyriaus „Nusikaltimai elektroninių duomenų ir informacinių sistemų saugumui“ vertinimas	200
17 dalis.	XXXI skyriaus „Nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai ekonomikai ir verslo tvarkai“ vertinimas	205
18 dalis.	XXXII skyriaus „Nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai finansų sistemai“ vertinimas	220
19 dalis.	XXXIII skyriaus „Nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai valstybės tarnybai ir viešiesiems interesams“ vertinimas	237
20 dalis.	XXXIV skyriaus „Nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai teisingumui“ vertinimas	252
21 dalis.	XXXV skyriaus „Nusikaltimai visuomenės saugumui“ vertinimas	258
22 dalis.	XXXVI skyriaus „Nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai, susiję su disponavimu ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis, sprogstamosiomis ar radioaktyviosiomis medžiagomis arba karine įranga“ vertinimas ...	261
23 dalis.	XXXVII skyriaus „Nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai, susiję su disponavimu narkotinėmis ar psichotropinėmis, nuodingosiomis ar stipriai veikiančiomis medžiagomis“ vertinimas	265
24 dalis.	XXXVIII skyriaus „Nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai aplinkai ir žmonių sveikatai“ vertinimas	274
25 dalis.	XXXIX skyriaus „Nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai transporto eismo saugumui“ vertinimas	280
26 dalis.	XL skyriaus „Nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai viešajai tvarkai“ vertinimas	286
27 dalis.	XLI skyriaus „Nusikaltimai valstybės tarnautojo ar viešojo administravimo funkcijas atliekančio asmens veiklai“ vertinimas	290
28 dalis.	XLII skyriaus „Nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai valdymo tvarkai“ vertinimas	293
29 dalis.	XLIII skyriaus „Nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai valdymo tvarkai, susiję su dokumentų ar matavimo priemonių klastojimu“ vertinimas	301

30 dalis.	XLIV skyriaus „Nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai dorovei“ vertinimas	311
31 dalis.	XLV skyriaus „Nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai mirusiojo atminimui“ vertinimas	316
32 dalis.	XLVI skyriaus „Nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai krašto apsaugos tarnybai“ vertinimas	318
33 dalis.	Baudžiamojo kodekso Specialiosios dalies XVI–XLVI skyrių vertinimo apibendrinimas	320
	Išvados ir pasiūlymai	331
	Summary	349
	Literatūros sąrašas	373
	Priedas. <i>Klausimynas mokslininkams ir teisėjams</i>	405

ĮVADAS

Tyrimo problematika ir aktualumas

Baudžiamąjį įstatymą kokybė ir stabilumas užtikrina Lietuvos Respublikos Konstitucijoje¹ (toliau – Konstitucija) įtvirtintų pagrindinių žmogaus teisių ir laisvių apsaugą. Kodifikuotas įstatymas – Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas² (toliau – ir 2000 m. BK; Baudžiamasis kodeksas) yra vienas iš svarbiausių valstybės teisės aktų, kuris kaip *ultima ratio* priemonė saugo pamatines žmogaus, visuomenės ir Lietuvos valstybės vertybes nuo pavojingų kėsinių. Kita vertus, pats Baudžiamasis kodeksas privalo būti apsaugotas nuo impulsyvių keitimų ir papildymų bei jų pagrindu besiformuojančios ydingos teismų praktikos.

Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas, kuris žymėjo naujųjų išskirtinai nacionalinių Nepriklausomos Lietuvos kodeksų radimosi pradžią, buvo priimtas 2000 m. rugsėjo 26 d., o įsigaliojo 2003 m. gegužės 1 d. kartu su naujaisiais Lietuvos Respublikos baudžiamąjį proceso kodeksu³ (toliau – BPK, Baudžiamąjį proceso kodeksas) ir Bausmių vykdymo kodeksu⁴ (toliau – BVK). Šie kodeksai yra pirmieji Lietuvos Respublikos teisinėje sistemoje tarpusavyje suderinti nacionaliniai kodifikuoti įstatymai, įtvirtinantys mūsų valstybės, *inter alia*, baudžiamosios politikos nacionalinius teisinius pagrindus, kurie turi atitikti šiuolaikinės baudžiamosios politikos tikslus ir prioritetus, taip pat veiksmingai įgyvendinti teisėtumo ir teisingumo principus⁵.

2000 m. BK Specialioji dalis buvo esmingai pakeista. Šią dalį sudaro 32 skyriai, tarp kurių yra visiškai naujų, pavyzdžiui, XV skyrius „Nusikaltimai žmoniškumui ir karo nusikaltimai“, XVI skyrius „Nusikaltimai Lietuvos valstybės nepriklausomybei, teritoriniam vientisumui ir konstitucinei tvarkai“, XXXIII skyrius „Nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai vaikui ir šeimai“, XLV skyrius „Nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai mirusiojo atminimui“ ir kt. BK Specialioji dalis tapo konkretesnė, jos struktūra ir klasifikacija remiasi tiksliau ir nuosekliau apibrėžtais rūšiniais objektais ir jų pagrindu skiriamomis nusikalstamų veikų grupėmis. Be to, BK Specialiosios dalies normoms kla-

¹ Lietuvos Respublikos Konstitucija. *Valstybės žinios*, 1992, Nr. 33-1014.

² Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas. *Valstybės žinios*, 2000, Nr. 89-2741.

³ Lietuvos Respublikos baudžiamąjį proceso kodeksas. *Valstybės žinios*, 2002, Nr. 37-1341.

⁴ Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodeksas. *Valstybės žinios*, 2002, Nr. 73-3084.

⁵ ŠVEDAS, G. Europos Sąjungos baudžiamoji teisė ir jos įtaka Lietuvos baudžiamosios teisės bendrosios dalies institutams. Iš *Europos Sąjungos teisės įtaka Lietuvos teisinei sistemai*. Vilnius: Vilniaus universiteto Teisės fakultetas, 2014, p. 135.

sifikuoti ir priskirti tam tikriems skyriams buvo svarbus ir vertybinis kriterijus, atskleidžiantis nusikalstamų veikų rūšinio objekto, t. y. saugomų visuomeninių (socialinių) santykių, svarbą, reikšmę, vertę⁶. Todėl BK Specialiosios dalies sistema pradedama nuo skyrių, jungiančių baudžiamosios teisės normas, uždraudžiančias nusikalstamas veikas, kuriomis kėsinama į pačius svarbiausius, vertingiausius teisinius gėrius.

BK Specialiojoje dalyje, kurią sudarė 232 straipsniai, buvo net 31 straipsnis, numatantis baudžiamąją atsakomybę už naujas nusikalstamas veikas, kurių nebuvo numatyta senajame BK, pavyzdžiui, agresija (BK 110 str.), neteisėtas informacijos apie privatų žmogaus gyvenimą rinkimas (BK 167 str.), neteisėtas naudojimas energija ir ryšių paslaugomis (BK 179 str.), pramoninės nuosavybės teisių pažeidimas (BK 195 str.), kompiuterinės informacijos pasisavinimas ir skleidimas (BK 198 str.), kreditinis sukčiavimas (BK 207 str.), manipuliavimas vertybinių popierių kaina (BK 218 str.), kenksmingų žmogaus sveikatai ar gyvybei produktų gamyba arba prekyba jais (BK 276 str.), ir kt. Be to, net 40 straipsnių iš senojo BK Specialiosios dalies nebuvo perkelta į naująjį BK: iš jų 8 straipsniuose numatyti nusikaltimai buvo visiškai dekriminalizuoti (pavyzdžiui, piliečių persekiojimas už kritiką; statybos taisyklių pažeidimas; karinės įskaitos vengimas ir kt.), dar 6 straipsniuose numatyti nusikaltimai buvo dekriminalizuoti tik iš dalies (pavyzdžiui, nepranešimas apie nusikaltimą; nusikaltimo arba nusikaltimą padariusio asmens slėpimas; neteisėtas sprogmenų pervežimas oro transportu ir kt.); 26 straipsniuose numatyti nusikaltimų požymiai buvo perkelti į kitų nusikalstamų veikų sudėtis (pavyzdžiui, nusikalstamų grupių ginklavimas; neteisėtas vertimasis gydymu; vengimas išlaikyti tėvus; medicinos pagalbos nesuteikimas ir kt.)⁷.

Lietuvos Respublikos Seimas per daugiau nei aštuoniolika Baudžiamojo kodekso galiojimo metų (iki 2020 m. gruodžio 31 d.) priėmė 88 įstatymus, iš kurių net 55 įstatymai buvo susiję su bent vieno 2000 m. BK Specialiosios dalies straipsnio pakeitimu, papildymu arba pripažinimu netekusiu galios. Be to, šie įstatymai 2000 m. BK Specialiąją dalį papildė net 46 naujais straipsniais, o 4 straipsniai buvo pripažinti netekusiais galios. Reikia pažymėti, kad aštuoniolika metų – tai laikotarpis, per kurį pasikeitė penkios įstatymų leidžiamosios valdžios, kurios netrukus po rinkimų neretai griebdavosi „draudimų politikos“ remdamosi baudžiamąja teise. Tokie politinių motyvų nulemti pavieniai pakeitimai paprastai neatitinka Baudžiamojo kodekso sistemos reikalavimų. Pabrėžtina ir tai, kad per šį laikotarpį buvo ir daugiau bandymų daryti baudžiamojo įstatymo korekcijų, kuriomis buvo spontaniškai reaguojama į tam tikras krizių situacijas arba vadinamuosius rezonan-

⁶ ŠVEDAS, G. Europos Sąjungos baudžiamoji teisė ir jos įtaka Lietuvos baudžiamosios teisės Bendrosios dalies institutams. Iš *Europos Sąjungos teisės įtaka Lietuvos teisinei sistemai*. Vilnius: Vilniaus universiteto Teisės fakultetas, 2014, p. 136.

⁷ ŠVEDAS, G.; PRAPIESTIS, J.; ABRAMAVIČIUS, A.; BIELIŪNAS, E. *Lietuvos baudžiamoji teisė. Bendroji dalis*. 1 knyga. Vadovėlis. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2019, p. 85–86.

sinius, didelį atgarsį visuomenėje sukėlusius įvykius (pavyzdžiui, šešėlinės ekonomikos augimą, pedofilijos skandalą, „karą keliuose“, žiaurų elgesį su gyvūnais ir kt.). Politiniuose kuluaruose tam tikros baudžiamųjų įstatymų pataisos iki šiol kelia nemažai aistrų. Pavyzdžiui, nors 2017 m. buvo tris kartus nesėkmingai siekta dekriminalizuoti ir perkelti iš Baudžiamojo kodekso į Administracinių nusižengimų kodeksą disponavimą nedideliu kiekiu narkotinių ar psichotropinių medžiagų, neturint tikslo jų platinti, prie šios idėjos ir vėl sugrįžta 2020 metais. Vis dėlto baudžiamoji teisėkūra – tarsi baudžiamosios politikos veidrodis: pavyzdžiui, net ir pagrįstai uždraudus tam tikrą elgesį arba sugriežtinus bausmes gali kilti atskirų pataisų įstaigų perpildymo problemų; pažodžiui perkėlus tarptautinės baudžiamosios teisės ar Europos Sąjungos (toliau – ir ES) teisės aktų su baudžiamąja teise susijusias nuostatas į nacionalinį baudžiamąjį įstatymą gali atsirasti papildomų teisės spragų arba kilti jos taikymo sunkumų ir kt.

Daugelį minėtų Baudžiamojo kodekso pakeitimų ir papildymų nulėmė objektyvios priežastys – nauji tarptautinės baudžiamosios teisės ir ES teisės aktų baudžiamosios teisės klausimais reikalavimai, Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (toliau – ir ESTT), Europos Žmogaus Teisių Teismo (toliau – ir EŽTT, Teismas) ir Jungtinių Tautų (toliau – ir JT) Žmogaus teisių komiteto sprendimai, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo (toliau – ir Konstitucinis Teismas) ir Lietuvos Aukščiausiojo Teismo (toliau – ir LAT, Teismas) jurisprudencija baudžiamosios teisės klausimais. Antai Europos Sąjungos institucijos vien per 2008–2009 metus priėmė šešis antrinės teisės aktus, priskirtinus baudžiamosios teisės specialiajai daliai: 2008 m. spalio 24 d. Tarybos pamatinį sprendimą 2008/841/TVR dėl kovos su organizuotu nusikalstamumu; 2008 m. lapkričio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2008/99/EB dėl aplinkos apsaugos pagal baudžiamąją teisę; 2008 m. lapkričio 28 d. Tarybos pagrindų sprendimą 2008/913/TVR dėl kovos su tam tikromis rasizmo ir ksenofobijos formomis bei apraiškomis baudžiamosios teisės priemonėmis; 2009 m. spalio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2009/123/EB, iš dalies keičiančią direktyvą 2005/35/EB dėl taršos iš laivų ir sankcijų už pažeidimus įvedimo; 2009 m. birželio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2009/52/EB, kuria numatomi sankcijų ir priemonių nelegaliai esančių trečiųjų šalių piliečių darbdaviams būtiniausi standartai, ir kt.

Pažymėtina, kad 2000 m. BK (ypač Specialiosios dalies) sistemai didelę įtaką turėjo prieš ketverius metus, 2017 m. sausio 1 d. įsigaliojęs naujasis Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodeksas⁸ (toliau – ir ANK), kuris iš esmės pakeitė teisinį administracinių nusižengimų reguliavimą. ANK ne tik pakeitė administracinio teisės pažeidimo pavadinimą į administracinį nusižengimą, bet ir koregavo administracinių nusižengimų santykį su nusikalstamomis veikomis (ypač su baudžiamaisiais nusižengi-

⁸ Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodeksas. TAR, 2015-07-10, Nr. 11216.

mais), numatytomis Baudžiamajame kodekse. Be to, ANK neliko arešto nuobaudos, o tai lėmė, kad dalis administracinių teisės pažeidimų, už kuriuos sankcijose buvo numatyta ši nuobauda, sudėčių buvo (arba turėjo būti) perkeltos į Baudžiamąjį kodeksą. Kita vertus, administracinio nusižengimo ir baudžiamojo nusižengimo kaip nusikalstamos veikos rūšies santykis dar nėra visiškai išspręstas ir kelia ne tik praktinių (teisėkūros ir teismų praktikos) problemų, bet ir teorinių diskusijų dėl baudžiamojo nusižengimo kaip nusikalstamos veikos rūšies reikalingumo.

Be to, per Baudžiamojo kodekso galiojimo laikotarpį tarptautinių ir nacionalinių teismų jurisprudencija, mokslinės publikacijos taip pat atskleidė ar pabrėžė esant tam tikrų originaliosios 2000 m. BK Specialiosios dalies redakcijos spragų ir trūkumų (pavyzdžiui, dėl genocido nusikaltimo sudėties požymių, nusikaltimų žmoniškumui ir karo nusikaltimų subjekto, nužudymo, sunkaus tyčinio sveikatos sutrikdymo kvalifikuotų sudėčių požymių, nusikalstamų veikų nuosavybei, turtinėms teisėms ir turciniams interesams kvalifikuotų sudėčių požymių, nusikalstamo praturtėjimo sudėties ir kitų aspektų), kurių sisteminis ištaisymas galimas tik atlikus vispusišką ir kompleksinį 2000 m. BK Specialiosios dalies tyrimą ir vertinimą.

Monografija „Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso Specialiosios dalies sistemishumo iššūkiai“⁹ (toliau – monografija) yra pirmasis Lietuvoje tokio pobūdžio ir apimties mokslinis tyrimas. Atkreiptinas dėmesys, kad kai kuriuos baudžiamosios teisės specialiosios dalies institutus, 2000 m. BK Specialiosios dalies skyrius ir straipsnius įvairiais aspektais (teisėkūros, mokslo, teismų praktikos, tarptautinės baudžiamosios teisės, ES teisės aktų baudžiamosios teisės klausimais įtakos, perspektyvų ir kt.) ar požiūriais analizavo ne vienas baudžiamosios teisės mokslininkas ir tyrėjas¹⁰. Be to, pastaraisiais metais išleista nemažai mokslinių straipsnių rinkinių, skirtų aktualiai baudžiamosios teisės, *inter alia*, specialiosios dalies institutų problematikai¹¹. Kita vertus, 2000 m. BK Specialiosios dalies sistemishumas (vientisumas, suderinamumas, nuoseklumas ir kt.) iki šiol nebuvo atskiro Lietuvos baudžiamosios teisės mokslinio tyrimo objektas.

⁹ Mokslo projektą „Baudžiamojo kodekso Specialiosios dalies sistemishumo iššūkiai“ (CRIMCODE – SPEC) finansuoja Lietuvos mokslo taryba (sutarties Nr. S-MIP-19-18/(1.78)SU-1074) pagal Tarybos remiamos veiklos kryptį „Mokslininkų grupių projektai“.

¹⁰ Pavyzdžiui: FEDOSIUK, O. Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso galiojimo dešimtmetis: pamąstymai apie nepasiteisinsius lūkesčius, esamą būklę ir tolesnę raidą. Iš *Globalizacijos iššūkiai baudžiamajai justicijai: mokslinių straipsnių rinkinys*. Vilnius: VĮ Registrų centras, 2014, p. 27–42; PRAPIESTIS, J.; GIRDAUSKAS, M. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas baudžiamojoje teisėkūroje. *Teisė*, 2010, t. 88, p. 7–22; ir kt.

¹¹ Pavyzdžiui: *Lietuvos Respublikos baudžiamajam kodeksui – 10 metų: mokslinių straipsnių rinkinys*. Vilnius: VĮ Registrų centras, 2011; *Globalizacijos iššūkiai baudžiamajai justicijai: mokslinių straipsnių rinkinys*. Vilnius: VĮ Registrų centras, 2014; *Europos Sąjungos teisės įtaka Lietuvos teisinei sistemai*. Vilnius, 2014; *Šiuolaikinės baudžiamosios teisės tendencijos: mokslinių straipsnių rinkinys*. Vilnius, 2015; *Baudžiamoji justicija ir verslas: mokslinių straipsnių rinkinys*. Vilnius: Vilniaus universiteto Teisės fakultetas, 2016, ir kt. Toliau išnašose rinkinių bibliografinės nuorodos pateikiamos sutrumpintos.

Pabrėžtina ir tai, kad mokslo projektas „Baudžiamojo kodekso Specialiosios dalies sistemiškumo iššūkiai“ logiškai užbaigs 2015–2017 m. įvykdyto mokslo projekto „Baudžiamojo kodekso Bendrosios dalies vientisumo ir naujovių (su)derinimo iššūkiai“¹² pradėtą Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso sistemiškumo, vientisumo, suderinamumo ir nuoseklumo analizę. Tuo tarpu monografija „Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso Specialiosios dalies sistemiškumo iššūkiai“ kartu su 2017 m. išleista monografija „Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso bendrosios dalies vientisumo ir naujovių suderinimo iššūkiai“¹³ sudarys vientisą ir išsamią visų Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso Bendrosios ir Specialiosios dalies nuostatų mokslinę analizę ir vertinimą.

Tradiciskai baudžiamojo įstatymo specialiosios dalies tematika rašomi vadovėliai¹⁴, mokomosios priemonės¹⁵, komentarai¹⁶ – kitokios formos ir turinio leidiniai, kurių metodologija, paskirtis ir tikslas iš esmės skiriasi nuo monografijos (ar mokslo studijos): vadovėliai, mokomosios priemonės ir komentarai yra skirti švietimui ir studijoms, juose apibendrinamos jau turimos žinios, plačiau komentuojamas tam tikrų baudžiamojo įstatymo straipsnių turinys ir kontekstas, taikymo praktika, o ši monografija yra skirta naujojo, 2000 m. priimto Baudžiamojo kodekso Specialiosios dalies sistemiškumo (vientisumo, suderinamumo, nuoseklumo ir kt.), taip pat teisinio reglamentavimo ir (arba) taikymo spragoms, trūkumams nustatyti ir neišspręstų klausimų analizei.

Tyrimo objektas, tikslas ir uždaviniai

Monografijos tyrimo objektas – 2000 m. BK Specialioji dalis. Be to, nemažai dėmesio skiriama tarptautinės baudžiamosios teisės ir ES teisės aktams baudžiamosios teisės klau-

¹² Mokslo projektą „Baudžiamojo kodekso Bendrosios dalies vientisumo ir naujovių (su)derinimo iššūkiai“ finansavo Lietuvos mokslo taryba (sutarties Nr. MIP-019/2015) pagal Tarybos remiamos veiklos kryptį „Mokslininkų grupių projektai“.

¹³ ŠVEDAS, G.; VERŠEKYS, P.; LEVON, J.; PRAPIESTIS, D. *Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso bendrosios dalies vientisumo ir naujovių suderinimo iššūkiai*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2017.

¹⁴ Pavyzdžiui: *Baudžiamoji teisė. Specialioji dalis*. 1 knyga. Antrasis papildytas leidimas. Vilnius: Eugrimas, 2001; *Baudžiamoji teisė. Specialioji dalis*. 2 knyga. Antrasis papildytas leidimas. Vilnius: Eugrimas, 2001; *Lietuvos baudžiamoji teisė. Specialioji dalis*. Pirmoji knyga. Vadovėlis. Vilnius: Justitia, 2013; *Lietuvos baudžiamoji teisė. Specialioji dalis*. Antroji knyga. Vadovėlis. Vilnius: Registrų centras, 2017; ŽILINSKAS, J.; MAROZAS, T. *Tarptautinė humanitarinė (ginkluoto konflikto) teisė*. I dalis. Pagrindai, karo aukų apsauga, atsakomybė. MRU, vadovėlis. Vilnius: Registrų centras, 2016, ir kt.

¹⁵ Pavyzdžiui: *Prekybos žmonėmis nusikaltimų tyrimo metodika*. Mokymo priemonė. Vilnius, 2007; NOCIUS, J. Z. *Itin pavojingi nusikaltimai asmeniui*. Mokomoji priemonė. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 1996; NOCIUS, J. Z. *Nusikaltimai žmogui*. Mokomoji priemonė. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 1998, ir kt.

¹⁶ *Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso komentaras. Specialioji dalis*. I knyga (99–212 straipsniai). Vilnius: Registrų centras, 2009; *Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso komentaras. Specialioji dalis*. II knyga (213–330 straipsniai). Vilnius: Registrų centras, 2010.

simais, ESTT, EŽTT, JT Žmogaus teisių komiteto, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo jurisprudencijos baudžiamosios teisės specialiosios dalies klausimais reikšmės Lietuvos baudžiamosios teisės specialiosios dalies institutams analizei, 2000 m. BK Specialiosios dalies reglamentavimo ir jo kaitos analizei siekiant atskleisti visų šios dalies skyrių ir straipsnių taikymo LAT ir žemesniųjų instancijų teismų praktikoje problematiką, taip pat su 2000 m. BK Specialiosios dalies nuostatomis susijusiai Lietuvos Aukščiausio Teismo, Lietuvos apeliacinio teismo ir apygardos teismų teisėjų ir baudžiamosios teisės mokslininkų nuomonei apie Baudžiamojo kodekso Specialiosios dalies nuostatas.

Tyrimo tikslas – išsamiai ir kompleksiskai, remiantis Lietuvos baudžiamosios teisėkūros, tarptautinės baudžiamosios teisės ir ES teisės aktų baudžiamosios teisės klausimais, ESTT, EŽTT, JT Žmogaus teisių komiteto, Konstitucinio Teismo ir LAT jurisprudencijos baudžiamosios teisės specialiosios dalies problematika, mokslinių publikacijų, teisėjų ir teisės mokslininkų nuomonės analize, ištirti ir nustatyti, ar 2000 m. BK Specialioji dalis ir (ar) visi jos skyriai per galiojimo laikotarpį nuo 2003 m. gegužės 1 d. iki 2020 m. gruodžio 31 d. išsaugojo savo sistemiškumą (vientisumą, suderinamumą ir nuoseklumą) lingvistinės raiškos, teisėkūros ir teisės taikymo aspektais, kartu gebėjimą užtikrinti jai keliamų pagrindinių uždavinių įgyvendinimą. Be to, šiuo tyrimu siekiama plėtoti Lietuvos baudžiamosios teisės specialiosios dalies mokslo kryptį, užtikrinti jos pažangą ir raidą.

Tyrimo tikslui pasiekti keliami šie uždaviniai:

- 1) ištirti tarptautinės baudžiamosios teisės ir ES teisės aktų baudžiamosios teisės klausimais, ESTT, EŽTT, JT Žmogaus teisių komiteto, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo jurisprudencijos baudžiamosios teisės specialiosios dalies klausimais įtaką baudžiamajai teisėkūrai ir reikšmę 2000 m. BK Specialiajai daliai;
- 2) išanalizuoti 2000 m. BK Specialiosios dalies, visų jos skyrių ir straipsnių nuostatas, jų pakeitimų ir papildymų ypatumus, priežastis, tikslingumą ir pagrįstumą, teisės techniką ir kalbą, taip pat identifikuoti teisinio reguliavimo spragas ir trūkumus;
- 3) išanalizuoti LAT jurisprudenciją (šio teismo Senato nutarimus, Baudžiamųjų bylų skyriaus apžvalgas, taip pat plenarinės sesijos ir išplėstinių septynių teisėjų kolegijų nutartis) ir identifikuoti problemas, susijusias su 2000 m. BK Specialiosios dalies nuostatomis;
- 4) apžvelgti Lietuvos mokslininkų publikacijas (daktaro disertacijas, monografijas, mokslo studijas, mokslinius tyrimus ir straipsnius), skirtas 2000 m. BK Specialiosios dalies nuostatomis, ir identifikuoti problemas, susijusias su baudžiamosios teisės specialiosios dalies institutais;
- 5) pasitelkus parengtą klausimyną ir interviu būdu apklausti LAT, Lietuvos apeliacinio teismo ir apygardos teismų baudžiamųjų bylų skyrių teisėjus ir baudžia-

mosios teisės mokslininkus, išanalizuoti jų nuomonę ir identifikuoti problemas, susijusias su 2000 m. BK Specialiosios dalies nuostatomis;

- 6) apibendrinti tarptautinės baudžiamosios teisės ir ES teisės aktų baudžiamosios teisės klausimais, taip pat tarptautinių teismų ir teisminių institucijų jurisprudencijos įtaką ir reikšmę nacionalinės baudžiamosios teisės specialiajai daliai bei bendruosius baudžiamosios teisėkūros, teismų praktikos ir mokslo rezultatus, įvertinti 2000 m. BK Specialiosios dalies sistemiškumą (vientisumą, suderinamumą ir nuoseklumą), kartu gebėjimą užtikrinti jai keliamų pagrindinių uždavinių įgyvendinimą; prireikus parengti 2000 m. BK Specialiosios dalies ar atskirų jos skyrių arba straipsnių pakeitimo projektą.

Šios monografijos tyrimo objektas, atsižvelgiant į mokslo projektui „Baudžiamojo kodekso Specialiosios dalies sistemiškumo iššūkiai“ (CRIMCODE – SPEC) iškeltą tikslą ir uždavinius, neapėmė Baudžiamojo kodekso Specialiosios dalies straipsnių (ar jų dalių) sankcijų, taip pat juridinio asmens baudžiamosios atsakomybės reglamentavimo visuose Baudžiamojo kodekso Specialiosios dalies straipsniuose analizės ir vertinimo. Tuo tarpu paminėti aspektai yra svarbūs, tačiau pasižymi kompleksiniu-sisteminu pobūdžiu, nes glaudžiai susiję tiek su BK Bendrosios, tiek ir Specialiosios dalies nuostatomis. Neabejotina, kad Baudžiamojo kodekso Specialiosios dalies straipsnių (ar jų dalių) sankcijų, taip pat juridinio asmens baudžiamosios atsakomybės reglamentavimo Baudžiamajame kodekse problematika galėtų (ir turėtų) tapti savarankiško mokslo tyrimo objektu.

Tyrimo hipotezė

2000 m. BK Specialiosios dalies sistema ir Specialiosios dalies skyrių vidinė struktūra baudžiamosios teisėkūros pataisomis, kurias nulėmė tiek objektyvios, tiek ir subjektyvios priežastys, buvo išbalansuota, visuose BK Specialiosios dalies skyriuose yra reikšmingų spragų ir kolizijų.

Tyrimo šaltiniai

Pagrindiniai tyrimo šaltiniai yra tarptautinė baudžiamoji teisė ir ES teisės aktai baudžiamosios teisės klausimais, Lietuvos Respublikos Konstitucija, Baudžiamasis kodeksas ir jį keitę 88 baudžiamieji įstatymai, priimti nuo 2003 m. gegužės 1 d. iki 2020 m. gruodžio 31 d., taip pat kiti įstatymai, įstatymų įgyvendinamieji teisės aktai. Be galiojančių teisės aktų, tyrimui reikšmingi buvo ir kai kurie 2000 m. BK pakeitimų ir papildymų įstatymų projektai bei jų aiškinamieji dokumentai.

Kitas svarbus tyrimo šaltinis – tarptautinių teismų ir teisminių institucijų, taip pat nacionalinių teismų jurisprudencija. Tyrime remtasi visais ESTT, EŽTT, JT Žmogaus

teisų komiteto sprendimais Lietuvos baudžiamosios teisės specialiosios dalies klausimais, visa Konstitucinio Teismo jurisprudencija baudžiamosios teisės klausimais, taip pat LAT Senato nutarimais ir LAT Baudžiamųjų bylų skyriaus apžvalgomis, skirtomis 2000 m. BK Specialiosios dalies nuostatomis. Tyrimui itin reikšminga LAT jurisprudencija, ypač šio teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus plenarinės sesijos ir išplėstinių septynių teisėjų kolegijų nuo 2003 m. iki 2020 m. gruodžio 31 d. priimtos nutartys¹⁷, kuriose pateikiami nauji teisės normų išaiškinimai ar koreguojama esama praktika. Tyrimo autoriai suskaičiavo ir išanalizavo 138 LAT nutartis, kuriose nagrinėjamos 2000 m. BK Specialiosios dalies nuostatos (iš jų 116 nutarčių priėmė išplėstinė septynių teisėjų kolegijos ir 22 – Baudžiamųjų bylų skyriaus plenarinė sesija).

Be teisės aktų ir teismų jurisprudencijos, monografijoje remiamasi Lietuvos teisės mokslininkų publikacijomis. Tyrimo autoriai suskaičiavo ir išanalizavo beveik tris šimtus vienetų mokslinių publikacijų, atitinkančių šiuos kriterijus: 1) parašytos lietuvių autorių; 2) tyrimo dalykas visiškai ar iš dalies atitinka baudžiamosios teisės specialiosios dalies tematiką; 3) skirtos 2000 m. BK analizei nuo 2003 m. iki 2020 m. gruodžio 31 dienos¹⁸. Minėtąją tematiką bent vieną publikaciją paskelbė daugiau kaip šimtas skirtingų mokslininkų. Daugiausia publikacijų baudžiamosios teisės specialiosios dalies tematika (galiojant 2000 m. BK) yra parengę šie mokslininkai: O. Fedosiukas, A. Gutauskas, A. Abramavičius, E. Gruodytė, J. Žilinskas, R. Aliukonienė, A. Milinis ir kt. Užsienio mokslininkų publikacijomis iš esmės remtasi analizuojant tarptautinės baudžiamosios teisės ir ES teisės aktų baudžiamosios teisės klausimais įtaką ir reikšmę Lietuvos baudžiamajai teisei, o kitose monografijos dalyse jos buvo papildomas tyrimo šaltinis.

Praktiniu požiūriu itin svarbus tyrimo šaltinis – specialiai parengtas klausimynas ir interviu. Klausimyną užpildė 50 LAT, Lietuvos apeliacinio teismo ir apygardų teismų teisėjų ir 20 baudžiamosios teisės mokslininkų. Interviu metu klausimai buvo pateikti baudžiamosios teisės mokslininkams, tiesiogiai dalyvavusiems rengiant ir Lietuvos Respublikos Seime ir jo komitetuose svarstant 2000 m. BK projektą, – LAT teisėjams profesoriams dr. Olegui Fedosiukui ir dr. A. Gutauskui, buvusiems LAT teisėjams profesoriams habil. dr. Vytautui Piesliakui ir dr. Jonui Prapiesčiui, taip pat Vilniaus universiteto Teisės fakulteto profesoriui habil. dr. Gintarui Švedui¹⁹.

¹⁷ Pabrėžtina, kad autoriai monografijoje tyrė ir po 2020 m. gruodžio 31 d. priimtas LAT Baudžiamųjų bylų skyriaus plenarinės sesijos ir išplėstinių septynių teisėjų kolegijų nutartis, bet jos jau nebuvo įtrauktos į statistikos duomenis.

¹⁸ Tyrimo autoriai rėmėsi ir po 2020 m. gruodžio 31 d. išleistomis mokslinėmis publikacijomis, bet jos jau nebuvo įtrauktos į mokslo publikacijų statistikos duomenis.

¹⁹ Interviu su esamais ir buvusiais LAT teisėjais ir mokslininkais vyko 2021 m. sausio ir vasario mėnesiais.

Tyrimo metodologija

Monografijos tyrimo rezultatai buvo gauti kompleksiskai taikant ir teorinius, ir empirinius mokslinio tyrimo metodus. Tyrimo tikslui ir uždaviniams pasiekti svarbiausi buvo loginis-analitinis, lyginamasis, istorinis, sisteminės analizės, dokumentinės analizės, anketavimo ir pokalbio moksliniai tyrimo metodai.

Plačiausiai tyrimui naudotas loginis-analitinis metodas, kuriuo atlikta išsami teisės aktų, teismų praktikos, mokslinės literatūros analizė, padaryti apibendrinimai ir klasifikacijos, suformuluotos tarpinės ir galutinės tyrimo išvados. Su šiuo metodu glaudžiai susiję lyginamasis ir istorinis metodai, taip pat nuosekliai naudoti rengiant monografiją: lyginant Baudžiamojo kodekso straipsnius tarpusavyje, originalią 2000 m. BK Specialiosios dalies redakciją – su jos pataisomis, taip pat tiriant skirtingas tam tikrų autorių mintis apie tuos pačius reiškinius, pavienius teismų sprendimus (nutartis, nuosprendžius), mokslininkų ir teisininkų praktikų nuomones ir kt.

Monografijoje naudotas sisteminės analizės metodas leido žvelgti į tyrimo objektą sistemiškai, visus 2000 m. BK Specialiosios dalies skyrius ir straipsnius tirti atsižvelgiant į šios dalies visumą, o visumą – į kai kurių klausimų ypatumus ir išskirtinumus.

Be to, monografijoje buvo naudojami empiriniai tyrimo metodai. Nagrinėjant tarptautinės baudžiamosios teisės ir ES teisės aktus baudžiamosios teisės klausimais, Lietuvos Respublikos įstatymus, jų projektus ir aiškinamuosius dokumentus bei teismų sprendimus pasitelktas dokumentinės analizės metodas, o teisėjų praktikų ir mokslininkų nuomonė buvo renkama anketavimo būdu. Vykdamas tyrimą, remiantis tarptautinių teismų ir teisminių institucijų, taip pat nacionalinių teismų jurisprudencijos ir mokslinių publikacijų analize buvo suformuluoti didžiausių mokslinių ir praktinių problemų keliantys baudžiamosios teisės specialiosios dalies klausimai, kurių pagrindu iš 41 uždarojo, pusiau uždarojo ir atvirojo tipo klausimų, nuosekliai suskirstytų pagal 2000 m. BK Specialiosios dalies skyrius, parengtas mokslinis praktinis klausimynas. Klausimyną užpildė 50 apygardų teismų, Lietuvos apeliacinio teismo ir LAT teisėjų, taip pat 20 mokslininkų, kurie specializuojasi baudžiamosios teisės specialiosios dalies klausimais.

Kaip minėta, pokalbio metodas taikytas imant interviu iš esamų ir buvusių LAT teisėjų ir baudžiamosios teisės mokslininkų, tiesiogiai dalyvavusių rengiant ir svarstant 2000 m. BK projektą Lietuvos Respublikos Seime (ir jo komitetuose).

Mokslo studijos praktinė reikšmė

Pabrėžtina, kad sisteminis požiūris į 2000 m. BK Specialiosios dalies problemas gali teikti ne tik teorinės, bet ir realios praktinės naudos. Tyrimo tikslas ir uždaviniai lemia tai, kad monografija ir jos tyrimo rezultatai turėtų būti aktualūs ir naudingi labai skirtingų interesų subjektams. Monografija aktuali ir naudinga visų pirma teisėkūros

subjektams, atsakingiems už valstybės baudžiamąją politiką ir baudžiamąją teisėkūrą (Lietuvos Respublikos Seimui, Vyriausybei, Teisingumo ir Vidaus reikalų ministerijoms, Lietuvos Aukščiausiajam Teismui, Generalinei prokuratūrai ir kt.), nes joje atskleistos tam tikros teisėkūros būdu spręstinos 2000 m. BK Specialiosios dalies spragos ir trūkumai; antra, baudžiamosios justicijos institucijoms (teismams, prokuratūrai, ikiteisminio tyrimo ir teisėsaugos institucijoms, advokatūrai) ir jų atstovams, nes joje išanalizuota ir moksliniu požiūriu įvertinta ESTT, EŽTT, JT Žmogaus teisių komiteto sprendimai ir LAT jurisprudencija, susijusi su 2000 m. BK Specialiosios dalies nuostatų taikymu; trečia, baudžiamosios teisės mokslininkams, atliekantiems tolesnius mokslinius 2000 m. BK Specialiosios dalies nuostatų tyrimus, ir studentams, besimokantiems baudžiamosios teisės specialiosios dalies ir kitų su ja susijusių studijų dalykų, taip pat visiems asmenims, besidomintiems baudžiamąja teise ir baudžiamuoju įstatymu.

Tyrimo rezultatų aprobavimas

Atlikto tyrimo pagrindu publikuoti keturi moksliniai straipsniai: po du – lietuvių kalba Lietuvoje leidžiamuose leidiniuose²⁰ ir tarptautiniuose leidiniuose anglų kalba²¹. Be to, visa monografija bus paskelbta Vilniaus universiteto Teisės fakulteto interneto puslapyje²². Mokslinio tyrimo rezultatai taip pat viešinami mokslo populiarinimo straipsnyje, kuris skelbiamas interneto portaluose, Vilniaus universiteto tinklalapyje ir kt.

Be to, atliktam tyrimui ir jo rezultatams aptarti Vilniaus universiteto Teisės fakultetas 2022 m. pirmąjį pusmetį rengia (tarptautinę) mokslinę-praktinę konferenciją „Baudžiamojo kodekso Specialiosios dalies sistemiskumo iššūkiai“. Konferencija bus skirta baudžiamosios teisės specialiosios dalies institutams, kuriuos monografijos autoriai pasirinko kaip aktualiausius ir su kuriais tiesiogiai susiję svarbiausi tyrimo rezultatai. Dalyvauti konferencijoje bus kviečiami Lietuvos (esant galimybių – ir užsienio šalių) baudžiamosios teisės mokslininkai ir teisininkai praktikai (teisėjai, prokurorai, advokatai). Planuojama, kad konferencijoje pranešimus apie tyrimo rezultatus skaitys šio mokslinio

²⁰ ŠVEDAS, G.; VERŠEKYS, P. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo vykdomo praktikos Baudžiamojo kodekso Specialiosios dalies klausimais formavimo tendencijos. *Teisė*, 2020, t. 117, p. 8–31; PRAPIESTIS, J.; ŠVEDAS, G.; PRAPIESTIS, D. Teisėkūra ir konstitucinė jurisprudencija Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso Specialiosios dalies klausimais. *Teisė*, 2021, t. 119, p. 31–51.

²¹ VOSYLIŪTĖ, A.; ABRAMAVIČIUS, A. Doubtful aspects of the application of the features aggravating theft in Lithuania case law. *Štát a právo*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici Právnická fakulta, 2020, vol. 7, no. 2–3, p. 130–152; ŠVEDAS, G.; ABRAMAVIČIUS, A.; VOSYLIŪTĖ, A. Development of Property Protection in Criminal Law During Lithuania's Independence. In Eds.: Gintaras Švedas, Donatas Murauskas. *Legal developments during 30 years of Lithuanian independence: overview of legal accomplishments and challenges in Lithuania*. Cham: Springer, 2021, p. 43–60.

²² Vilniaus universiteto Teisės fakultetas. Prieiga per internetą: <<http://www.tf.vu.lt/paslaugos/moksliniai-tyrimai/igyvendinti-projektai>>.

tyrimo autoriai, mintimis baudžiamosios teisės specialiosios dalies klausimais dalyvis kiti Lietuvos ir užsienio teisės mokslininkai ir praktikai.

Monografijos struktūra

Monografiją sudaro įvadas, dėstomoji dalis, išvados ir pasiūlymai, santrauka anglų kalba, literatūros (šaltinių) sąrašas ir priedas (Klausimynas mokslininkams ir teisėjams). Dėstomoji dalis sudaryta iš dviejų didelių skyrių, suskirstytų į smulkesnes struktūrines dalis.

Pirmojo skyriaus „Teisėkūros baudžiamosios teisės specialiosios dalies klausimais tendencijos 2003–2020 metais ir jai turintys įtakos veiksniai“ pirmojoje dalyje „Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso Specialiosios dalies pataisų 2003–2020 m. tyrimas. Tarptautinės ir Europos Sąjungos teisės reikšmė Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso Specialiajai daliai ir teisėkūrai“ analizuojami kiekybiniai ir kokybiniai teisėkūros baudžiamosios teisės specialiosios dalies klausimais 2003–2020 m. rodikliai, taip pat nagrinėjama tarptautinės baudžiamosios teisės ir ES teisės aktų baudžiamosios teisės specialiosios dalies klausimais reikšmė Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso Specialiajai daliai ir baudžiamajai teisėkūrai. Antrojoje šio skyriaus dalyje „Teisminės valdžios jurisprudencijos reikšmė Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso Specialiajai daliai ir teisėkūrai“ analizuojami tarptautinių teismų ir teisminių institucijų – Europos Sąjungos Teisingumo Teismo, Europos Žmogaus Teisių Teismo ir Jungtinių Tautų Žmogaus teisių komiteto sprendimai; nacionalinių teismų – Konstitucinio Teismo jurisprudencija, LAT Senato nutarimai ir šio teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus apžvalgos baudžiamosios teisės klausimais, taip pat LAT Baudžiamųjų bylų skyriaus plenarinės sesijos ir išplėstinių septynių teisėjų kolegijų nutarčių baudžiamosios teisės specialiosios dalies klausimais, priimtų 2003–2020 m., kiekybiniai kriterijai ir tendencijos. Trečiojoje dalyje „Mokslinės produkcijos Lietuvos baudžiamosios teisės specialiosios dalies klausimais tyrimas“ skirta mokslinių publikacijų, paskelbtų nuo 2003 iki 2020 metų, rodiklių analizei, o ketvirtojoje dalyje „Teisėkūros, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo jurisprudencijos ir mokslinės produkcijos lyginamasis tyrimas“ pateikiamas atitinkamas baudžiamosios teisėkūros, LAT jurisprudencijos ir mokslo aktyvumo kiekybinių rodiklių ir tendencijų tyrimas.

Antrojo monografijos skyriaus „Visų Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso Specialiosios dalies skyrių vertinimas“ struktūra atitinka 2000 m. BK Specialiosios dalies sistemą – kiekvienam Specialiosios dalies skyriui skirta atskira dalis. Šio skyriaus 1–32 dalyse pateikiama atitinkamus 2000 m. BK Specialiosios dalies skyrius sudarančių straipsnių kiekybinė ir kokybinė analizė, teisėkūros proceso rezultatai ir jų vertinimas, Konstitucinio Teismo ir LAT jurisprudencijos analizė ir vertinimas, atskleidžiamas ir įvertinamas mokslo požiūris, susisteminami klausimyno ir interviu rezultatai, nurodo-

mos probleminės gyvenimo realijos, pateikiama tarpinių apibendrinimų ir išvadų, taip pat analizuotų 2000 m. BK Specialiosios dalies skyrių tobulinimo pasiūlymų. Trečiojo skyriaus 33 dalyje pateikiamas visų 2000 m. BK Specialiosios dalies skyrių vertinimo apibendrinimas, o paskutiniame monografijos skyriuje dėstomos galutinės tyrimo išvados ir pasiūlymai.

Monografijos autoriai nuoširdžiai dėkoja Vilniaus universiteto Teisės fakulteto asistentui dr. Pauliui Veršekiui, kuris padėjo surinkti LAT jurisprudenciją, doktorantėms Ramunei Žiedei, Ievai-Marijai Ragaišytei, Ugnei Markevičiūtei ir Laurai Šivickaitei, kurios padėjo parengti klausimyną ir interviu klausimus, surašė ir suskaičiavo klausimyno ir interviu rezultatus, atliko preliminarią jų analizę, padėjo apibendrinti mokslines publikacijas, taip pat studentėms P. Ambrasaitei, R. Matulytei, E. Prašmuntaitei, G. Klimaitei, A. Mažrimaitei, L. Juodytei ir M. Dijokaitei, studentams A. Kievišui ir A. Malakauskui, kurie padėjo apibendrinti mokslines publikacijas, atliko preliminarią baudžiamosios teisėkūros ir Konstitucinio Teismo jurisprudencijos baudžiamosios teisės klausimais analizę, sudarė tarptautinės baudžiamosios teisės ir Europos Sąjungos teisės aktų baudžiamosios teisės klausimais, Lietuvos Respublikos teisės aktų, specialiosios literatūros ir teismų jurisprudencijos sąrašą.

Monografijos autoriai nuoširdžiai dėkoja ir šios monografijos recenzentams – LAT Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininkui ir teisėjui, Vilniaus universiteto Teisės fakulteto profesoriui, daktarui Aurelijui Gutauskui, LAT Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjui, Mykolo Romerio universiteto Teisės mokyklos profesoriui, daktarui Olegui Fedosiukui ir advokatui, Vytauto Didžiojo universiteto Teisės fakulteto docentui, daktarui Albertui Miliniui, kurių vertingos pastabos ir patarimai, taip pat tam tikrais tyrimo aspektais pareikšta nuomonė²³ leido sėkmingai užbaigti šio mokslo tyrimo rezultatus apibendrinančią monografiją.

---

²³ Monografijos recenzentų nuomonė tam tikrais tyrimo aspektais nurodoma išnašose.

Gintaras Švedas, Jonas Prapiestis, Andželika Vosyliūtė, Darius Prapiestis. Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso Specialiosios dalies sistemiškumo iššūkiai. – Monografija. – Vilnius : Vilniaus universiteto leidykla, 2022. – 416 p.

ISBN 978-609-07-0701-2 (spausdinta knyga)

ISBN 978-609-07-0702-9 (skaitmeninis PDF)

Monografijoje „Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso Specialiosios dalies sistemiškumo iššūkiai“ atliktas kompleksinis Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso Specialiosios dalies sistemiškumo (vientisumo, suderinamumo ir nuoseklumo) vertinimas. Ištyrus Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso Specialiąją dalį, baudžiamąją teisėkūrą, Lietuvos baudžiamosios teisės doktrinos vertinimus ir pasiūlymus, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo jurisprudenciją, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo ir kitų teismų jurisprudencijos taikant baudžiamuosius įstatymus tendencijas, taip pat tarptautinės ir Europos Sąjungos teisės, tarptautinių teismų ir teisminių institucijų jurisprudencijos įtaką Lietuvos baudžiamosios teisės specialiosios dalies institutams, padaroma išvada, kad būtina rengti naują Baudžiamojo kodekso Specialiosios dalies redakciją.

Viršelio dailininkė *Jurga Tėvelienė*
Kalbos redaktorė *Danutė Petrauskienė*
Maketuotoja *Vida Vaidakavičienė*

Vilniaus universiteto leidykla
Saulėtekio al. 9, LT-10222 Vilnius
info@leidykla.vu.lt, www.leidykla.vu.lt
Knygos internete *www.knygynas.vu.lt*
Mokslo periodikos žurnalai *www.zurnalai.vu.lt*
30 aut. l.

Monografijoje „Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso Specialiosios dalies sistemiškumo iššūkiai“ atliktas kompleksinis Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso Specialiosios dalies sistemiškumo (vientisumo, suderinamumo ir nuoseklumo) vertinimas. Ištyrus Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso Specialiąją dalį, baudžiamąją teisėkūrą, Lietuvos baudžiamosios teisės doktrinos vertinimus ir pasiūlymus, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo jurisprudenciją, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo ir kitų teismų jurisprudencijos taikant baudžiamuosius įstatymus tendencijas, taip pat tarptautinės ir Europos Sąjungos teisės, tarptautinių teismų ir teisminių institucijų jurisprudencijos įtaką Lietuvos baudžiamosios teisės specialiosios dalies institutams, padaroma išvada, kad būtina rengti naują Baudžiamojo kodekso Specialiosios dalies redakciją.